

# LATVIJAS DALĪBA ES PĒTNIECĪBAS UN INOVĀCIJU PAMATPROGRAMMĀ “APVĀRSNIS EIROPA”. PĀRSKATS PAR PERIODU LĪDZ 15.01.2026.

Apvārsnis Eiropa programma ir Eiropas Savienības (ES) pētniecības un inovācijas (P&I) programma 2021.-2027. gada periodam, kas turpinās līdzšinējo programmu Apvārsnis 2020. Apvārsnis Eiropa programmas kopējais finansējums ir 95,5 mljrd. *euro*, padarot to par visu laiku vērienīgāko un ambiciozāko pētniecības un inovāciju programmu, ko īstenojusi ES. Tā ietver 5,4 mljrd. *euro* no Eiropas atveseļošanās plāna *NextGenerationEU*, kura mērķis ir veicināt Eiropas atveseļošanos un padarīt Eiropu noturīgāku pret nākotnes izaicinājumiem. Apvārsnis Eiropa programmu papildinās pētniecības un apmācību programma *Euratom*.

Apvārsnis Eiropa programmas pamatā izvirzīts trīs pīlāru modelis, kura ietvaros atbalstīs atvērto zinātni, globālo izaicinājumu risināšanu un rūpniecības konkurētspēju un atvērto inovāciju, papildus atbalstot arī Eiropas pētniecības telpas stiprināšanu.



I PILĀRS. Veicina zinātnisko izcilību, jaunu zināšanu, prasmju, tehnoloģiju un risinājumu radīšanu un izplatīšanu, kā arī piekļuvi pasaules līmeņa pētniecības infrastruktūrām un veicināt pētnieku apmācības un mobilitāti, tādējādi palielinot Eiropas pētniecības telpas pievilcību. Pirmā pīlāra uzdevums ir ES zinātniskās bāzes izcilības nostiprināšana un paplašināšana. Pīlārs sastāv no trim programmām: Eiropas Pētniecības padome, Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās darbības un Pētniecības infrastruktūras.

II PILĀRS. Pīlārā “Globālo izaicinājumu risināšana un rūpniecības konkurētspēja” pētniecību un inovācija atbalstīs divās paralēlās pieejās: uzdevumu jomu orientēti projekti un tematisko kopu partnerību projekti. Pīlārā noteiktas ES uzdevumu jomas ar vērienīgiem mērķiem, lai risinātu dažas no ES lielākajām problēmām. Tas ietver arī Vienotā pētniecības centra (*Joint Research Centre*) darbības, kas nodrošina ES un valstu politikas veidotājus ar neatkarīgiem zinātniskiem pierādījumiem un tehnisku atbalstu. Katra uzdevumu joma (*mission area*) darbosies kā darbību portfelis, piemēram, pētniecības projekti, politikas pasākumi vai pat likumdošanas iniciatīvas, lai sasniegtu izmērāmu mērķi, kuru nevarēja

sasniegt ar atsevišķām darbībām. ES uzdevumu jomas veicinās Eiropas Zaļā kursa, Eiropas vēža plāna, kā arī Ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanu. Apvārsnis Eiropa programmas un it īpaši tās otrā pīlāra galvenais mērķis ir radīt zināšanas, stiprināt pētniecības un inovācijas ietekmi uz attīstību izstrādājot, atbalstot un īstenojot ES politiku, un atbalstot novatorisku risinājumu pieejamību un ieviešanu Eiropas rūpniecībā, īpaši attiecībā uz mikro, maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), un sabiedrībā, lai risinātu globālas problēmas, tostarp klimata pārmaiņas un ilgtspējīgas attīstības mērķus. 2. pīlārs atbalsta pētījumus, kas saistīti ar sabiedrības izaicinājumiem un ar tematisko klasteru palīdzību stiprina tehnoloģisko un rūpniecisko kapacitāti.

III PILĀRS. Inovatīvas Eiropas pīlāra mērķis ir ar Eiropas Inovāciju padomes starpniecību padarīt Eiropu par līderi tirgus radošo inovāciju jomā. Tas arī palīdz attīstīt vispārējo Eiropas inovāciju ainavu, attīstot Eiropas inovācijas ekosistēmas un izmantojot Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūtu (*European Institute of Innovation & Technology (EIT)*), kas veicina zināšanu trijstūra – izglītības, pētniecības un inovācijas – integrāciju.

### Latvijas dalība Apvārsnis Eiropa programmā

Līdz 2026. gada 15. janvārim Latvijas institūcijas piedalījušās **1892** Apvārsnis Eiropa programmas projektu pieteikumos, iesniedzot **1866** “Atbilstošus” (*eligible*) projektu pieteikumus. Latvijas dalību skaits iesniegtajos projektu pieteikumos ir **2573**, bet dalību skaits finansētajos projektos – **449**, no tiem **414** piedaloties kā partneriem projektā un **35** kā projekta koordinatoriem. Eiropas Komisija finansējusi **350** projektus ar Latvijas institūciju dalību par **122,7 milj. euro** jeb **18,5 %** Latvijas iesniegto projektu.

Apvārsnis Eiropa programmā projektu pieteikumi iziet caur vairākiem vērtēšanas posmiem. Vispirms notiek iesniegto projektu pieteikumu administratīvā vērtēšana, pēc kuras projekta pieteikums iegūst statusu “Atbilstošs” (*eligible*) vai “Neatbilstošs” (*ineligible*). Pēc tam notiek projekta pieteikuma saturiskā vērtēšana, kurā vērtē projekta pieteikuma būtību. Atšķirības starp dalību skaitu un projektu/projektu pieteikumu skaitu rodas, jo vienā projektā var būt pārstāvētas vairākas institūcijas no Latvijas. Turklāt, projektu/projektu pieteikumu bieži iesniedz vairāku institūciju grupa, jeb konsorcijs, tad par Latvijas projektiem/projektu pieteikumiem uzskatāmi visi projekti/projektu pieteikumi, kuros vismaz viens konsorcijs partneris ir no Latvijas.

Apvārsnis Eiropa programmā institūcijas ir piecu grupu dalījumā pēc institūcijas veida: augstākās izglītības institūcijas (*Higher or secondary education, HES*) – augstskolas, koledžas, universitātes u.c.; uzņēmumi (*Private for profit, PRC*) – komercreģistrā reģistrētas institūcijas, kuras gūst peļņu, kā arī valsts un pašvaldību uzņēmumi; valsts un pašvaldību institūcijas (*Public body, PUB*) – ministrijas, pašvaldības un cita veida publiskās institūcijas (piemēram, plānošanas reģioni, tiesas, Valsts kase u.c.); pētniecības institūcijas (*Research organisations, REC*) – pētniecības institūti; citi (*Others, OTH*) – citas institūcijas, kuras neietilpst nevienā no iepriekš minētajām kategorijām, pārsvarā tās ir dažādas nevalstiskās organizācijas.

No 449 Latvijas institūciju Apvārsnis Eiropa finansētajām dalībām **129** dalības, jeb 28 % no kopējām Latvijas institūciju dalībām ir augstākās izglītības institūciju dalības ar **42,4 milj. euro** Apvārsnis Eiropa programmas projektiem piesaistīto finansējumu, kam seko pētniecības institūcijas ar **116** dalībām, jeb 25 % no kopējām Latvijas institūciju dalībām ar **34,3 milj. euro** Apvārsnis Eiropa programmas projektiem piesaistīto finansējumu un uzņēmumi ar **94** dalībām, jeb 21 % no kopējām Latvijas institūciju dalībām ar **28,3 milj. euro**

Apvārsnis Eiropa programmas projektiem piesaistīto finansējumu. 1. tabulā parādīts institūciju dalību skaits<sup>1</sup> un Apvārsnis Eiropa programmas piesaistītais finansējums pa institūciju veidiem.

1.tabula. Latvijas institūciju dalības Apvārsnis Eiropa programmā pēc institūcijas veida

| Institūcijas tips                 | Finansēto dalību skaits | Apvārsnis Eiropa piesaistītais finansējums<br><i>euro</i> |
|-----------------------------------|-------------------------|-----------------------------------------------------------|
| Augstākās izglītības institūcijas | 129                     | 42 420 269                                                |
| Pētniecības institūcijas          | 116                     | 34 285 776                                                |
| Uzņēmumi                          | 94                      | 28 303 164                                                |
| Valsts un pašvaldību institūcijas | 60                      | 10 194 545                                                |
| Citi                              | 50                      | 7 480 872                                                 |
| <b>Kopā</b>                       | <b>449</b>              | <b>122 684 626</b>                                        |

Latvijas dalība Apvārsnis Eiropa programmās ir ar pozitīvu tendenci, līdz 2026. gada 15. janvārim iesniegti 1892 projektu pieteikumi, kas ir 68 % no Apvārsnis 2020 programmas kopējā projektu pieteikumu skaita. Sekmība ir pieaugusi par 4,34 procentpunktiem, kas liecina par iesniegto projektu pieteikumu kvalitātes uzlabošanos. Eiropas ietvarprogrammu salīdzinājumu skatīt 2. tabulā.

2.tabula. Latvijas dalības Apvārsnis Eiropa programmā un iepriekšējās ietvarprogrammās

|                                              | 5.IP<br>(1999-2002) | 6.IP<br>(2002-2006) | 7.IP<br>(2007-2013) | “Apvārsnis<br>2020”<br>(2014-2020) | “Apvārsnis<br>Eiropa”<br>(2021-2027) <sup>2</sup> |
|----------------------------------------------|---------------------|---------------------|---------------------|------------------------------------|---------------------------------------------------|
| <b>Projektu pieteikumu skaits</b>            | 667                 | 1027                | 1127                | <b>2790</b>                        | <b>1892</b>                                       |
| <b>Dalību skaits projektu pieteikumos</b>    | 776                 | 1206                | 1424                | <b>3480</b>                        | <b>2573</b>                                       |
| <b>Atbalstītie projekti</b>                  | 178                 | 217                 | 240                 | <b>436</b>                         | <b>350</b>                                        |
| <b>Dalību skaits atbalstītajos projektos</b> | 204                 | 258                 | 337                 | <b>543</b>                         | <b>449</b>                                        |
| <b>Sekmība</b>                               | 26,70 %             | 21,10 %             | 21,30 %             | <b>14,16 %</b>                     | <b>18,5 %</b>                                     |
| <b>EK finansējums (Milj. <i>euro</i>)</b>    | 14,6                | 21,6                | 49,04               | <b>116,8</b>                       | <b>122,7</b>                                      |

Vērtējot Latvijas institūciju dalības un piesaistīto Apvārsnis Eiropa programmas finansējumu, Latvijas Universitāte ir piedalījies visvairāk Apvārsnis Eiropa programmas projektos nodrošinot 40 dalības un piesaistot arī vislielāko Apvārsnis Eiropa finansējumu - 14,2 milj. *euro*, kurai seko Latvijas Zinātnes padome ar 34 dalībām Apvārsnis Eiropa programmas projektos, piesaistot nepilnus 13 milj. *euro* Apvārsnis Eiropa finansējumu un Rīgas Tehniskā universitāte ar 33 dalībām, piesaistot nepilnus 12,2 milj. *euro* Apvārsnis Eiropa finansējumu. Vairāk par Latvijas institūciju dalību skaitu un piešķirto finansējumu 3. un 4. tabulā.

<sup>1</sup> Vienā projektā var būt vairākas institūcijas no Latvijas.

<sup>2</sup> Līdz 2026. gada 15. janvārim.

3.tabula. Latvijas institūciju TOP 10 pēc dalību skaita

| Nr.p.k. | Organizācijas nosaukums                            | Dalību skaits |
|---------|----------------------------------------------------|---------------|
| 1.      | LATVIJAS UNIVERSITĀTE                              | 40            |
| 2.      | LATVIJAS ZINĀTNES PADOME                           | 34            |
| 3.      | RĪGAS TEHNISKĀ UNIVERSITĀTE                        | 33            |
| 4.      | ELEKTRONIKAS UN DATORZINĀTŅU INSTITŪTS             | 19            |
| 5.      | LATVIJAS ORGANISKĀS SINTĒZES INSTITŪTS             | 15            |
| 6.      | RĪGAS STRADIŅA UNIVERSITĀTE                        | 13            |
| 7.      | LATVIJAS UNIVERSITĀTES CIETVIELU FIZIKAS INSTITŪTS | 11            |
| 8.      | SMARTSOL, SIA                                      | 9             |
| 9.      | IZGLĪTĪBAS UN ZINĀTNES MINISTRIJA                  | 8             |
| 9.      | LATVIJAS LAUKU KONSULTĀCIJU UN IZGLĪTĪBAS CENTRS   | 8             |
| 9.      | LATVIJAS BIOZINĀTŅU UN TEHNOLOĢIJU UNIVERSITĀTE    | 8             |
| 9.      | LATVIJAS VALSTS MEŽZINĀTNES INSTITŪTS «SILAVA»     | 8             |
| 10.     | RĪGAS PILSĒTAS PAŠVALDĪBA                          | 7             |
| 10.     | RĪGAS PLĀNOŠANAS REĢIONS                           | 7             |

4.tabula. Top 10 Latvijas institūcijas pēc EK piešķirtā finansējuma apjoma

| Nr.p.k. | Organizācijas nosaukums                            | EK piešķirtā finansējuma apjoms, EUR |
|---------|----------------------------------------------------|--------------------------------------|
| 1       | LATVIJAS UNIVERSITĀTE                              | 14 202 105                           |
| 2       | LATVIJAS ZINĀTNES PADOME                           | 12 973 080                           |
| 3       | RĪGAS TEHNISKĀ UNIVERSITĀTE                        | 12 199 100                           |
| 4       | BĒRNU KLĪNISKĀ UNIVERSITĀTES SLIMNĪCA, VALSTS SIA  | 10 344 078                           |
| 5       | LATVIJAS UNIVERSITĀTES CIETVIELU FIZIKAS INSTITŪTS | 8 081 477                            |
| 6       | LATVIJAS ORGANISKĀS SINTĒZES INSTITŪTS             | 6 161 626                            |
| 7       | ELEKTRONIKAS UN DATORZINĀTŅU INSTITŪTS             | 4 333 633                            |
| 8       | NACO TECHNOLOGIES, SIA                             | 2 633 625                            |
| 9       | RĪGAS STRADIŅA UNIVERSITĀTE                        | 2 255 568                            |
| 10      | RĪGAS PILSĒTAS PAŠVALDĪBA                          | 2 049 695                            |

Vērtējot Latvijas institūciju pārstāvību Apvārsnis Eiropa programmas pīlāros un tematiskajās kopās, tad visplašākā pārstāvība, ar 298 dalībām piesaistot 72,8 milj. *euro* lielu Apvārsnis Eiropa programmas finansējumu, ir bijusi Apvārsnis Eiropa programmas 2. pīlāram “Globālo izaicinājumu risināšana un rūpniecības konkurētspēja”, kura ietvaros Latvijas institūciju visplašāk pārstāvēts 4. klasteris “Digitālā joma, rūpniecība un kosmos” ar 75 dalībām, piesaistot 18 milj. *euro* lielu Apvārsnis Eiropa programmas finansējumu. Savukārt, tematiskajās prioritātēs vislielākais Apvārsnis Eiropa piesaistītais finansējums 30,1 milj. *euro*, jeb 24 % no Latvijas institūciju Apvārsnis Eiropa programmas piesaistītā finansējuma, ir

tematiskajai prioritātei “Dalības paplašināšana”, kas tiek nodrošināta horizontālā pīlāra “Dalības paplašināšana un Eiropas pētniecības telpas stiprināšana” ietvaros. Vairāk par Latvijas institūciju dalību skaitu un piešķirto finansējumu Apvārsnis Eiropa programmas pīlāros un tematiskajās kopās 5. un 6. tabulā, un attēlā.

5.tabula. Latvijas dalību skaits un EK piešķirtā finansējuma apjoms Apvārsnis Eiropa programmas pīlāros

| Pīlārs                                                                                                 | Dalību skaits | EK finansējums, EUR |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|---------------------|
| <b>Zinātnes izcilība</b>                                                                               | 66            | 10 318 289          |
| <b>Globālo izaicinājumu risināšana un rūpniecības konkurētspēja (t.sk. Eiropas Savienības Misijas)</b> | 298           | 72 787 695          |
| <b>Inovatīva Eiropa<sup>3</sup></b>                                                                    | 29            | 7 023 115           |
| <b>Dalības paplašināšana un Eiropas pētniecības telpas stiprināšana</b>                                | 56            | 32 555 527          |

6.tabula. Latvijas dalību skaits un EK piešķirtā finansējuma apjoms tematiskajās prioritātēs

| Tematiskā prioritāte                                                 | Dalību skaits | EK finansējums, EUR |
|----------------------------------------------------------------------|---------------|---------------------|
| <b>Eiropas Pētniecības padome</b>                                    | 3             | 2 145 105           |
| <b>M Sklodovskas-Kirī programma</b>                                  | 48            | 6 765 218           |
| <b>Pētniecības infrastruktūras</b>                                   | 15            | 1 407 966           |
| <b>Veselība</b>                                                      | 26            | 10 455 170          |
| <b>Kultūra, jaunrade un iekļaujoša sabiedrība</b>                    | 19            | 3 302 708           |
| <b>Civilā drošība sabiedrībai</b>                                    | 5             | 940 568             |
| <b>Digitālā joma, rūpniecība un kosmos</b>                           | 75            | 18 024 783          |
| <b>Klimats, enerģētika un mobilitāte</b>                             | 49            | 11 018 198          |
| <b>Pārtika, bioekonomika, dabas resursi, lauksaimniecība un vide</b> | 72            | 18 069 293          |
| <b>ES Misijas</b>                                                    | 52            | 10 976 976          |
| <b>Eiropas Inovāciju padome</b>                                      | 10            | 3 219 875           |
| <b>Eiropas inovāciju ekosistēmas</b>                                 | 18            | 3 686 865           |
| <b>Dalības paplašināšana</b>                                         | 41            | 30 064 923          |
| <b>Eiropas pētniecības telpas stiprināšana</b>                       | 15            | 2 490 604           |

<sup>3</sup> Nav iekļauti dati par Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūtu (European Institute of Innovation & Technology (EIT)).

Attēls. EK piešķirtā finansējuma apjoms % Apvārsnis Eiropas programmas tematiskajās prioritātēs

